

Anvisningar för disputationsakten vid Humanistiska fakulteten

Typ av dokument	Anvisningar
Beslutad av	Humanistiska fakultetsnämnden
Beslutsdatum	2019-09-10
Dnr	SU FV-1.1.2-1934-19
Giltighetstid	2019-10-01 - tillsvidare
Ersätter dokument	Anvisningar för disputationsakten vid Humanistiska fakulteten, Dnr SU FV-1.1.2-2802-13, 2013-12-10 samt HFN beslut 2005-01-25, p. 9
Ansvarig förvaltningsavdelning	Humanistiska fakultetskansliet
Ansvarig handläggare	Åsa Johnson

Beskrivning:

Detta dokument beskriver vilket ansvar ordförande, fakultetsopponent och betygsledamöter har inför och under disputation. Till dokumentet kan institutionen lägga till detaljerad information om exempelvis etikett, ersättningar och andra praktiska detaljer för externa ledamöter.

Anvisningar för disputationsakten vid Humanistiska fakulteten

Allmänt

Regler för disputation återfinns i Stockholms universitets Regler för utbildning och examination på forskarnivå samt Humanistiska fakultetens Regler för utbildning och examination på forskarnivå.

Det här dokumentet beskriver vilket ansvar ordförande, opponent och betygsledamöter har inför och under disputation, samt hur disputationsakten i regel går till vid fakulteten. Till dokumentet kan institutionen lägga till ytterligare information om exempelvis etikett, och andra praktiska detaljer.

Ordförande för disputationen

Ordföranden har det övergripande ansvaret inför och under disputationen, vilket innebär följande:

- Att fungera som institutionens representant och huvudsaklig kontaktperson för opponent och ledamöter av betygsnämnd.
- Att informera opponent och ledamöter om deras roller och ansvar, samt regler och rutiner i samband med disputationen. Det är särskilt viktigt att informera utländska opponenter och ledamöter om regler för svensk disputation.
- Att leda disputationsakten
- Att under disputationsakten intervensera och tillrättavisa om någon uppträder olämpligt eller störande.
- Att ansvara för att disputationsprotokoll upprättas och skickas till registrator efter avslutad disputation, samt att en kopia behålls på institutionen för registrering i Ladok.

Humanistiska fakultetsnämnden

Opponenten

Opponentens ansvar är att göra en djupare kritisk vetenskaplig granskning av avhandlingen. Vad gäller sammanläggningsavhandling innebär detta att såväl kappan som de ingående delarbetena ska granskas.

Under disputationsakten är det opponentens uppdrag att med respondenten föra en ingående diskussion kring avhandlingens olika delar. I denna diskussion ska opponenter belysa såväl starka som svaga sidor av avhandlingen, samt ge respondenten möjlighet att bemöta kritiken och argumentera för sin ståndpunkt. I diskussionen ska teoretiska och praktiska aspekter lyftas liksom hur avhandlingens resultat kan sättas in i ett större vetenskapligt sammanhang.

Om opponenter under sitt förberedelsearbete finner allvarliga brister i avhandlingen bör ordförande för disputationen meddelas så snart som möjligt.

Betygsnämndens ledamöter

Ledamot av betygsnämnd är examinator av doktorsavhandlingen och disputationen.

Ledamotens ansvar är att före disputationen granska hela avhandlingen om det är en monografi och samtliga delarbeten samt ramberättelsen om det rör sig om en sammanläggningsavhandling, samt att bedöma avhandlingen i dess helhet, och inte endast den del som anses beröra den enskilde ledamotens kompetensområde.

Vid betygssättningen ska ledamoten ta hänsyn till såväl innehållet i, och det offentliga försvaret av, avhandlingen.

Om ledamot av betygsnämnd under sitt förberedelsearbete finner allvarliga brister i avhandlingen bör ordförande för disputationen meddelas så snart som möjligt.

Betygsnämndens ordförande

Betygsnämnden ska vid sitt sammanträde för överläggningar och betygsbeslut utse en ordförande inom sig. Betygsnämndens ordförande har det övergripande ansvaret för betygsnämndens sammanträde, vilket innebär följande:

- Att hålla talarordning under betygsnämndens sammanträde.
- Att ge opponenter och handledare möjlighet att besvara uppkomna frågor samt att meddela opponenter och handledare när de ska lämna rummet inför betygsnämndens överläggningar och beslut.
- Att offentliggöra beslutet och överlämna det justerade protokollet till ordföranden för disputationen.

Disputationsakten

Disputationen är offentlig och syftar till att ge såväl ämnesexperter som en intresserad allmänhet möjlighet att ta del av granskningen av en aktuell avhandling samt delta i diskussionen kring ämnesområdet.

Som disputationsspråk tillåts de språk som anges i den allmänna studieplanen för utbildning på forskarnivå i respektive ämne.

Disputationsakten är inte tidsbegränsad, men tar i normalfallet omkring två timmar. Om akten blir långvarig kan ordföranden avbryta för paus. Akten avslutas först när oppositionen är genomförd och respondenten har bemött alla frågor och diskussionsinlägg från såväl opponent, betygsnämndsledamöter som auditorium.

Disputationen leds av ordföranden med samtliga ledamöter i betygsnämnden närvarande. Den genomförs i huvudsak på följande sätt:

Inledning

- Disputationsordföranden öppnar disputationsakten och presenterar respondent, avhandlingen, opponent och betygsnämndens ledamöter.
- Respondenten ges möjlighet att ange rättelser.
- Opponenten ger en kort sammanfattning av avhandlingen och dess viktigaste resultat. Respondenten ges möjlighet att kommentera sammanfattningen och vid behov komplettera den.

Opposition

- Huvuddelen av disputationsakten ägnas åt opponentens kritiska granskning av avhandlingen. Denna del av disputationen bör ha karaktären av en dialog mellan opponenten och respondenten.
- Opponenten bör avsluta denna del av oppositionen med en kort sammanfattning.
- Sedan opponenten avslutat sin granskning ger ordföranden betygsnämnd och åhörare möjlighet att ställa frågor till respondenten och att kommentera avhandlingen.

När inga fler frågor finns avslutar ordföranden den offentliga delen av disputationsakten.

Betygsnämndens överläggningar och beslut

Betygsnämnden sammanträder i direkt anslutning till disputationen och är beslutsför när alla ledamöter är närvarande.¹

Endast betygsnämndens ledamöter får närvara när betygsnämnden fattar beslut. Som nämndens beslut skall den mening gälla som de flesta enar sig om. En enskild ledamot har rätt att reservera sig i protokollet mot beslutet. Se vidare anvisningar på disputationsprotokollet.

En doktorsavhandling ska bedömas med något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygssättningen ska hänsyn tas till innehållet i, och det offentliga försvaret av, avhandlingen.

Under den första delen av mötet bjuds opponent och en handledare in för att kunna svara på frågor från betygsnämndsledamöterna. Det framgår av disputationsprotokollet vem av handledarna som har närvaro- och yttranderätt. Om enskild ledamot begär enskilda överläggningar ska opponent och handledare lämna rummet direkt.

Betygsnämndens ordförande offentliggör beslutet och överlämnar det justerade protokollet till ordföranden för disputationen.

Ersättning för kostnader i samband med disputation

Fakultetsnämnden beslutar om ersättningsnivå för arvode till opponent (för närvarande 10 000 kronor)². Institutionsstyrelsen beslutar om eventuellt arvode till ledamöter av betygsnämnd och i så fall även om ersättningsnivån.

Institutionen täcker samtliga kostnader i samband med disputation. Detta omfattar framställning och mångfaldigande av avhandlingen för den del av upplagan som följer av fakultetsnämndens beslut om minsta upplaga, *Lagen om pliktexemplar* samt institutionens beslut om antal ytterligare exemplar till institutionen, samt övriga kostnader (exempelvis kostnader för eventuell mottagning på institutionen).

Institutionen ansvarar för att arvodet till opponent utbetalas samt i förekommande fall ersättning för eventuella rese- och boendekostnader för opponent och ledamöter av betygsnämnden.

¹ Vid disputationen ska det finnas en betygsnämnd bestående av tre eller fem ledamöter. Fakultetens praxis är att betygsnämnden består av tre ledamöter, reservledamot deltar endast som ersättare för ordinarie ledamot.

² HFN 2014-05-05